

שִׁבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

מלים: מהתפלה
לחן: ר' ישראל שור

שִׁבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ

אודות השיר

הניגון "שיבנה בית המקדש" מורכב על המילים הנאמרות בסיום תפילת שמונה עשרה: יהי רצון מלפניך, ד' אלקינו ואלקי אבותינו, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ונתן חלקנו בתורתך ונשם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות".

המלחין ר' ישראל שור נולד בעיר חירוב שבאוסטריה (כיום באוקראינה) למשפחה חסידית. בילדותו שר כילד פלא בחצר הרבי מסדיגורה ברימנוב, ובגיל 16 נתמנה לחזן שם.

שור חיבר מספר יצירות חזנות מפורסמות ואף הקליט את חלקן. כמו כן, חיבר כמה ניגונים חסידיים. בין יצירותיו בולטת היצירה "שיבנה בית המקדש", הנחשבת ליצירה המוכרת ביותר בחזנות.

הניגון היה חביב מאוד על הרבי, והוא היה מצווה לנגנו לעיתים קרובות, במיוחד בהתוועדויות. פעמים רבות החזן ר' משה טלישבסקי היה מתחיל בנגינה והקהל אחריו.

פעם אחת לא נכח ר' משה טלישבסקי בהתוועדות, אך בעל מנגן מסוים מארה"ק היה אז. מכיוון שכך, כיבדו אותו לשיר את ה"יהי רצון". הוא ניגן את ה"יהי רצון" כפי הגרסה של החזן משה קוסוביצקי. הייתה זו חזנות ארוכה, כשכל קטע נכפל פעמיים. תוך כדי החזנות, אמר הרבי בבת צחוק: "עד שהוא יגמור משיח כבר יבוא..." (אתר חב"דפדיה). זהו שיר ציפייה לגאולה והמייחד אותו משירי גאולה אחרים היא הבקשה "ותן חלקנו בתורתך". אנו מבקשים מה' שנזכה לקיים את עבודת ה' בשלמותה, ככתוב בתורה הקדושה.

מומלץ ללמד את השיר ביחד עם השירים האחרים הקשורים לנושא: "אני מאמין", "חושב על ירושלים", "אוטוטו", ועוד.

אודות השיר

השיר שיבנה בית המקדש

ערכים בשיר:

- כמיהה וציפייה לגאולה.
- אחדות ישראל
- ערבות הדדית.

שיח רגשי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות א-ג

המילים לקוחות מתפילת שחרית ומשמעותן בקשה לבניית בית המקדש שיבשר את בוא הגאולה.
בית המקדש מסמל את האחדות שלנו עם הבורא ואת האחדות בינינו הברואים.
הפעילות המוצעת מובילה להעמקת ההבנה בעוצמת האחדות ובאופן השגתה.

כיתות א'-ג'

הכינו מראש:

20 פתקים עם המספרים מ-1-20.

מהלך הפעילות:

1. **בקשו** מהלמידים לעמוד במעגל שבמרכזו הפתקים מפוזרים.
2. בהינתן האות כל אחד צריך לדרוך על כל הפתקים, עם רגל אחת על כל מספר.
3. בהתחלה התלמידים יתקשו, אך בהמשך ובהכוונתנו יבינו שעליהם לקבוע תור וללכת זה אחר זה וכך יצליחו.

4. קיימו דיון ושאלו:

- מה היה קשה בהתחלה?
 - מה עזר לכם בסוף להצליח?
5. **סכמו:** בהתחלה כולם מתנפלים על המספרים בבת אחת כדי להצליח, אבל בסוף מבינים שאי אפשר להצליח בלי לתכנן ביחד. ברגע שכל אחד מבין מה תפקידו ומתי, כולם מצליחים.
 6. **קיימו דיון ושאלו** את התלמידים:
 - אילו כללים יש בשיעור? מה יקרה אם לא נקיימם?
 - אילו כללים יש במשחק מחבואים (לדוגמה)? מה יקרה אם לא נקיימם?
 - אילו כללים יש בשולחן שבת אצלכם בבית? למה הם עוזרים?
 7. **סכמו:** כאשר פועלים ביחד כקבוצה, נהנים ומצליחים יותר. כדי להצליח בקבוצה בהנאה, יש צורך בכללים שיגרמו להתחשב בכולם, אחרת לא נצליח לפעול ביחד.
 8. **ישמו** את הנלמד: כל ילד יחשוב מהו הכישרון המיוחד לו. בזמן המוסכם מראש, עברו בין התלמידים ואספו את המידע במה הם מסוגלים לתרום לכיתה.
 9. **אפשרו** להם לתרום מכישוריהם במהלך השנה.

שיח רגשי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ד-ו

כיתות ד'-ו'

הכינו מראש:

- 30 פתקים, עם המספרים מ-1-30.
- רשימת התלמידים.

מהלך הפעילות:

1. **בקשו** מהתלמידים לעמוד במעגל, שבמרכזו מפוזרים הפתקים.
2. בהינתן האות כל אחד צריך לדרוך על כולם, עם רגל אחת על כל מספר.
3. בהתחלה התלמידים יתקשו, אך בהמשך ובהכוונה יפתחו אסטרטגיות ויצליחו (כשקובעים תור והולכים בזה אחר זה).
4. **קיימו דיון ושאלו:**
 - איך הרגשתם אחרי הניסיון הראשון? מה חשבתם?
 - מה הוביל להצלחה?
5. **סכמו:** בהתחלה כולם מתנפלים על המספרים בבת אחת, אבל אחר כך מבינים שצריך לתכנן ולהקשיב זה לזה. ברגע שכל אחד מבין את מקומו ותפקידו, אפשר להצליח.
6. **קיימו דיון ושאלו** את התלמידים:
 - איפה עוד בחיים אנחנו מחויבים לקבוצה? (שיעור, תור, תחרות קבוצתית, שולחן שבת).
 - באילו דברים אפשר להצליח יותר דווקא כקבוצה?
7. **סכמו:** אנחנו שונים. בעבודה משותפת נרוויח יתרונות מכולם וניצור במשותף דברים משמעותיים שלא יכולנו לבצע לבד. כדי להרוויח את היתרונות של האחדות, כל אחד נדרש להקשיב לאחרים, לראות במעלותיהם ולבטא את עצמו על פי תור.
8. **ישמו** את הנלמד: העבירו את רשימת התלמידים וכל אחד יציין ליד שמו במה יוכל לתרום השנה לכיתה, באופן קבוע או חד-פעמי, על פי כישוריו ורצונותיו. למתלבטים נציע להיעזר בחבריהם.
9. **השתמשו** במידע לקראת ערבי כיתה ולאורך השנה.

שיח רגשי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ז-ח

כיתות ז'-ח'

הכינו מראש:

רשימת התלמידים.

מהלך הפעילות:

1. **הנחו** את התלמידים לאחוז ידיים במעגל.
משימתם - להפוך את המעגל כך שפניהם יפנו החוצה מבלי לשחרר את הידיים (אפשרי כשאחד הזוגות מרים ידיים וכולם עוברים ב'שער'). כשיתקשו נבטיח שהדבר אפשרי, עד שימצאו את הפתרון.
2. **קיימו** דיון עם התלמידים **ושאלו:**
 - מה חשבתם כאשר לא הצלחתם? מה הרגשתם?
 - מה הביא להצלחה?
3. **סכמו** עם התלמידים: בהתחלה חשים חוסר אונים, מנסים בכוח, מתווכחים. לאחר מכן מבינים שחייב להיות פתרון לא אלים וששווה לנסות רעיונות של אחרים.
4. **קיימו** דיון **ושאלו:**
 - איפה עוד בחיים אנחנו מחויבים לקבוצה? (שיעור, מופע, שולחן שבת)
 - מהם היתרונות של עבודה קבוצתית?
 - מה נדרש מכולם כדי להצליח כקבוצה?
5. **סכמו** עם התלמידים:
שיתוף פעולה בקבוצה מאפשר תוצרים עוצמתיים יותר ובזמן קצר. ביחד אנחנו מרוויחים יתרונות של כולם.
זה דורש להיות קשובים, לפרגן ולהתאים את עצמינו.
6. **ישמו** את הנלמד: העבירו את הרשימה וכל תלמיד יציין ליד שמו כישורים ותחומים שירצה לתרום לכיתה. המתלבטים ייעזרו בחבריהם.
7. **השתמשו** במידע לאורך השנה.

העשרה והרחבה העלייה לרגל

**שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדוֹד שְׁמַחְתִּי בְּאִמְרִים לִי בֵּית ד' נֶלֶךְ:
עַמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵנוּ בְּשַׁעְרֵיךְ יְרוּשָׁלַם:
יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שְׁחִבְרָה-לָהּ יַחְדּוֹ:
(תהילים, קכ"ב).**

אומרים חז"ל בתלמוד ירושלמי (חגיגה, פ"ג, ה"ו) "ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו - עיר שהיא עושה כל ישראל חברים".

זה היה כוחה של ירושלים - לאחד ולחבר לאחדות.

כשבית המקדש היה קיים, הגיעו עולי הרגל מכל רחבי ארץ ישראל וגם מחוצה לארץ. הם הגיעו עייפים ונרגשים וקבלת פנים חמה חיכתה להם בהגיעם לירושלים.

במשנה מתואר (ביכורים, פ"ג, מ"ג), שכל בעלי אומנויות שבירושלים עומדים לפנייהם ושואלים בשלומם: "אחינו, אנשי מקום פלוני, באתם לשלום?"

בגמרא מתואר עוד (בבא בתרא, דף צ"ג), שהעולים השתכנו בבתייהם של תושבי ירושלים חנים אין כסף. וכיצד ידעו באיזה בית אפשר להתארח? מנהג היה בירושלים "מפה פרוסה על גבי הפתח, כל זמן שהמפה פרוסה, אורחין נכנסין".

על בעלי הבתים נאסרה גביית תשלום בעבור הלינה. בתמורה הם קיבלו מעולי הרגל את עורות הבהמות שהועלו לקורבן.

הרעות והכנסת האורחים בירושלים היו כה מרשימות, עד כי "לא אמר אדם לחברו: צר לי המקום שאלין בירושלים (משנה, מסכת אבות), וגם "לא אמר אדם לחברו: לא מצאתי תנור לצלות פסחים בירושלים... לא מצאתי מיטה שאישן עליה בירושלים" (אבות דרבי נתן).

העלייה לרגל הייתה מאורע מכונן לא רק בגלל יופיו וגודלו של בית מקדש, אלא גם בגלל עוצמת האחדות שתרמה לגיבוש ולחוויה רוחנית.

שיח ספרותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כללי

כיתות א'-ב'

ידועה האגדה על אודות מקום בניית בית המקדש, היא מופיעה בכמה ספרים בערך בסגנון זה: שנים רבות לפני בניין בית המקדש היו דרים על מקום בית המקדש שני אחים אשר חיו באהבה ובאחוה עצומה. לימים קיבלו שדה בירושלם מאביהם ויחלקוהו ביניהם שווה בשווה.

בכור האחים היה חשוך בנים ואילו אחיו הצעיר עבד בזיעת אפיו לכלכל את משפחתו הענפה. לימים נתעוררו בקרב רגשי אשמה, הייתכן שהוא בתור אדם בודד ייקח מהתבואה היוצאת בשדה שירשו מאביהם שווה בשווה עם אחיו שיש לו משפחה גדולה? מיד ירד ממיטתו והעביר חלק גדול מתבואתו לחלקו של אחיו הצעיר, כאשר גמר לעשות דבר זה חזר למיטתו ושינתו ערבה לו, אך גם לאחיו הצעיר קרה כדבר הזה ששנתו נדדה בלילה והתחיל לחשוב על אחיו הבכור, שלא זכה להקים משפחה ועוד מעט יגיעו ימי זיקנה ומי ישתדל לפרנסו ולבוא לעזרתו? לכן החליט שחלק גדול מהתבואה מגיעה לאחיו הבכור כדי שיוכל לחסוך לימי זקנתו. ירד באמצע הלילה ולקח חלק גדול מתבואתו ובהשקט העבירם לחלק השדה אשר לאחיו הבכור. בבוקר יצאו שניהם אל השדה ומה מאוד השתוממו לראות שאין שינוי ניכר בשדותיהם ולשניהם יש אותה כמות שהייתה להם אתמול לפני שהלכו לשם. לא הבינו מה קורה כאן.

בלילה השני שוב החליט כל אחד להעביר מתבואתו לחלק של אחיו, אך הפעם נפגשו שניהם בעת פעולתם ונפלו אחד על צווארי אחיו ובכו בכייה מתוך שמחה עצומה באהבה גדולה. האהבה העצומה הזאת שהייתה בין שני אחים עוררה רעש גדול בשמים ואז הוחלט בשמים שבמקום זה ייבנה בית המקדש...

1. **הקריאו** לתלמידים את הסיפור ו**שאלו** את התלמידים איך הוא קשור לשיח שלנו? (בית המקדש ייבנה בזכות המעשים הטובים שלנו).
2. קיר המעשים הטובים: **הכינו** כרטיסיות בצורה של לבנים. על הכרטיסיות **כתבו** מעשים טובים.
3. **תלו** את הכרטיסיות על תמונה של בית המקדש.

כיתות ג'-ד'

תושבי ירושלים מארחים את העולים לרגל

1. **ספרו** לתלמידים:
בראש חודש סיוון הזכיר אבא של ציון לילדיו שבחג השבועות יגיעו שוב העולים לירושלים. גם בחג השבועות, כמו בחג הפסח, משפחתו של ציון תארח את העולים לרגל במאכל, בשתייה ובלינה. הילדים החליטו להכין שלטים לעולי הרגל. בשלטים הם ברכו את העולים והזמינו אותם לסור לביתם להתארח.
2. **בקשו** מהתלמידים להכין שלטים לכבוד עולי הרגל. השלטים יכילו ברכה לבאים וכן מידע לגבי האירוח בבית משפחתו של ציון.
3. **הסבירו**: גם בימינו מקבלים את פני הנכנסים בשערי העיר העתיקה במאכל ובמשקה. התלמידים יספרו על חוויות אישיות שיש להם מההליכה לכותל בליל שבועות ובחגים נוספים.

שיח ספרותי

השיר שיבנה בית המקדש
כיתות ג'-ד'

שיח ספרותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ה-ו

כיתות ה'-ו' נקדימון בן גוריון

שָׁנוּ רְבוּתֵינוּ: פַּעַם אַחַת עָלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְרֹגֶל לִירוּשָׁלַיִם וְלֹא הָיָה לָהֶם מַיִם לְשִׁתּוֹת.

הִלֵּךְ נִקְדִּימוֹן בֶּן גּוֹרִיוֹן אֶצֶל הַגָּמֹן אֶחָד, אָמַר לוֹ: הֲלוֹנִי שְׁנַיִם עֶשֶׂר מַעֲיֵנוֹת מַיִם לְעוֹלֵי רְגָלִים וְאֲנִי אֶתֵּן לָךְ שְׁנַיִם עֶשֶׂר מַעֲיֵנוֹת מַיִם, וְאִם לֹא - הֲרִינִי נוֹתֵן לָךְ שְׁנַיִם עֶשֶׂר כִּכְרֵי כֶסֶף.

וְקָבַע לוֹ זָמַן. כִּיֹּן שֶׁהִגִּיעַ הַזָּמַן וְלֹא יָרְדוּ גֶשְׁמִים, בִּשְׁחָרִית שָׁלַח לוֹ: שָׁגֵר לִי אוֹ מַיִם אוֹ מַעוֹת שֵׁשׁ לִי בִידֶךָ.

שָׁלַח לוֹ: עֲדִין יֵשׁ לִי זָמַן; כָּל הַיּוֹם כָּלוּ שְׁלֵי הוּא. בְּצֹהֲרֵם שָׁלַח לוֹ: שָׁגֵר לִי אוֹ מַיִם אוֹ מַעוֹת שֵׁשׁ לִי בִידֶךָ. שָׁלַח לוֹ: עֲדִין יֵשׁ לִי שְׁהוֹת בַּיּוֹם. בְּמִנְחָה שָׁלַח לוֹ: שָׁגֵר לִי אוֹ מַיִם אוֹ מַעוֹת שֵׁשׁ לִי בִידֶךָ. שָׁלַח לוֹ: עֲדִין יֵשׁ לִי שְׁהוֹת בַּיּוֹם.

לָגַלַּג עָלָיו אוֹתוֹ הַגָּמֹן, אָמַר: אֲפֹשֶׁר כָּל הַשָּׁנָה כָּלָה לֹא יָרְדוּ גֶשְׁמִים וְעַכְשָׁיו יָרְדוּ גֶשְׁמִים?!

נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁהוּא עֹצֵב, וְנִתְעַטֵּף וְעָמַד בַּתְּפִלָּה וְאָמַר לִפְנֵיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵיךָ, שֶׁלֹּא לְכָבוֹדִי עֲשִׂיתִי, וְלֹא לְכָבוֹד בֵּית אָבִא עֲשִׂיתִי, אֲלֵא לְכָבוֹדֶךָ עֲשִׂיתִי, שֶׁיְהִי מַיִם מְצוּיִן לְעוֹלֵי רְגָלִים.

מִיד נִתְקַשְּׁרוּ שְׁמַיִם בְּעֵבִים וְיָרְדוּ גֶשְׁמִים, עַד שֶׁנִּתְמַלְאוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר מַעֲיֵנוֹת מַיִם וְהוֹתִירוּ.

יָצָא אוֹתוֹ הַגָּמֹן מִבֵּית הַמִּרְחָץ וְנִקְדִּימוֹן בֶּן גּוֹרִיוֹן יָצָא מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כְּשֶׁפָּגְעוּ זֶה בְּזֶה, אָמַר לוֹ: תֵּן לִי דָמִי מַיִם יוֹתֵר שֵׁשׁ לִי בִידֶךָ.

אָמַר לוֹ: יוֹדַע אֲנִי שֶׁאֱלֻקִּיךָ לֹא הִרְעִישׁ אֶת עוֹלָמוֹ אֲלֵא בְשִׁבְלֶיךָ, אֲלֵא עֲדִין יֵשׁ לִי פֶתַח חוֹן פֶּה עֲלֶיךָ, שְׁאוּצִיא מִמֶּךָ אֶת מַעוֹתִי, שֶׁכֶּבֶר שִׁקְעָה חֲמָה וְגֶשְׁמִים בְּרִשְׁוֹתֵי יָרְדוֹ.

חָזַר וְנִכְנַס נִקְדִּימוֹן בֶּן גּוֹרִיוֹן לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְנִתְעַטֵּף וְעָמַד בַּתְּפִלָּה.

אָמַר לִפְנֵיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הוֹדַע שֵׁשׁ לָךְ אֶהוּבִים בְּעוֹלָמְךָ,

מִיד נִשְׁבָּה הָרוּחַ וְנִתְפָּזְרוּ הָעֵבִים וְזָרְחָה הַחֲמָה.

אָמַר אוֹתוֹ הַגָּמֹן: אֲלֵמָלֹא שֶׁנִּקְדָּה חֲמָה, הָיָה לִי פֶתַח חוֹן פֶּה עֲלֶיךָ שְׁאוּצִיא מִמֶּךָ אֶת מַעוֹתִי.

1. **הקריאו** את הסיפור והסבירו אותו.

2. **שוחחו** עם התלמידים על האמונה והביטחון של נקדימון בה' ועל דאגתו המרובה לעולי הרגל.

3. **בקשו** מהתלמידים לכתוב תפילה ובקשה לשלומם של עולי הרגל, כשבית המקדש היה קיים או כיום. בתפילה ישלבו התלמידים מטבעות לשון האופייניות ללשון התפילה, כגון: יהי רצון, אנא ה', עשה למען וכדומה. אפשר לתלות את התפילות על תמונה של בית המקדש.

שיח ספרותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ז-ח

כיתות ז'-ח' שירת הלויים

בברכת קדושת היום, הנאמרת בתפילת מוסף לשלושה רגלים אנו מבקשים: "בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחֻלָּה, וְכוֹנֵן מְקֻדָּשׁ עַל מְכוֹנֵנוּ, וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתִקְוָנוּ, וְהָשֵׁב כִּהְנִים לַעֲבוֹדָתָם וְלוֹיִם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם". התפילה מתארת את הערגה והכמיהה לסיום תקופת הגלות והציפייה לבוא גאולת עם ישראל, בניית בית המקדש והחזרת העבודה.

למוזיקה היה תפקיד חשוב מאוד במשכן ובבית המקדש והיא למעשה הייתה חלק בלתי נפרד מעבודת הקודש.

מי היה מנגן?

הלויים בני שבט היו אלו שהופקדו על המוזיקה. הלויים נחלקו לשנתי פלוגות: חברי המקהלה ("משוררים בפה") וחברי התזמורת ("משוררים בכלי"), ובתלמוד מובא דיון איזו משתי המחלקות הייתה חשובה יותר. כל לוי היה צריך להשלים חמש שנים של לימודים. בזמנו של דוד המלך היו לא פחות מעשרים ושמונה אלף לויים!

מתי היו מנגנים?

הלויים היו שרים ומנגנים פעמיים בכל יום - בקורבן 'תמיד' של שחר ובקרבן ה'תמיד' של בין הערביים, וביום שיש בו גם קורבן מוסף (שבת ראש חודש והמועדים) - שלוש פעמים. השירה הייתה מתבצעת לקראת סיום תהליך הקרבת הקורבן, ברגעים של ניסוך היין על ידי הכהן.

המשנה מתארת כי שירת הלויים המופלאה הייתה נשמעת מבית המקדש שבירושלים עד ליריחו (מסכת תמיד, ג', ח').

מיריחו היו שומעין קול החליל.
מיריחו היו שומעין קול הצלצל.
מיריחו היו שומעין קול השיר.

מי היה הלוי ה"משורר" הראשון במשכן?

במדרש מסופר, כי משה רבינו, שהיה לוי, השקיע מאמצים רבים על מנת ללמד את השירה לאחיו הלויים.

מה היה מקור השירה? מי היה המלחין?

את המנגינות קיבל משה רבינו על הר סיני, במתן תורה. מעניין לציין את דברי הגאון מווילנא, כי משה קיבל על הר סיני את כל יסודות המוזיקה.

מה ידוע לנו על כלי הנגינה של הלויים?

דוד המלך ייצר את הכינור וכלי נגינה נוספים הנזכרים בספר תהלים, שבהם ניגנו הלויים. בתלמוד קיימים תיאורים של כמה כלי נגינה פלאיים. בין הדברים מסופר, כי בבית שני היה "אבוב" מתקופת משה רבינו, שהיה עשוי מקנה (מדובר באבוב שהחזיק מעמד מעל 1,000 שנה!). בבית המקדש היה מקום מיוחד לאחסון כלי הנגינה - "לשכת כלי השיר".

שיח ספרותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ז-ח

המוזיקה ככוח רוחני

בתנ"ך מצוין כי רבים מן הלויים המשוררים היו בעלי רוח הקודש. גם שמואל הנביא היה מן הלויים המשוררים במשכן שילה. עובדה זו מעידה, שהמוזיקה של הלויים לא הייתה רק לשם יופי והנאה, אלא לשם מטרות רוחניות של קדושה.

בספר הזהר נאמר, כי שירת הלויים הייתה משפיעה לא רק על בני האדם, אלא גם על הספירות והעולמות העליונים. בכוחה של השירה "להמתיק דינים" בשמיים ולבטל גזירות רעות.

השירה כיום

בתורת החסידות מבואר, כי עלייתו הרוחנית של הקורבן נעשית על ידי השירה של הלויים. מכיוון שהתפילות נקבעו במקום הקורבנות, הרי שכיום זוהי השירה בתפילה, שיש בה כוח להעלות את התפילה לרבים עליונים יותר.

במובן מסוים, גם שירי וניגוני החסידים שנועדו במהותם להתעלות רוחנית ולעבודת השם, מקבילים לשירת הלויים שהייתה חלק בלתי נפרד מעבודת השם בבית המקדש.

1. **בקשו** מהתלמידים לחשוב על שיר שמרגש אותם באופן מיוחד.
2. **שאלו:** מה מרגש אותם בשיר? מתי הם אוהבים לשיר אותו? מדוע? אם תלמידי הכיתה לא מכירים את השיר, אפשר להציע לתלמיד ללמד אותו בכיתה.
3. **שירי סעודה שלישית:** מקובל לשיר שירים שקטים ושירי תפילה. אילו שירים נוהגים לשיר בבתי התלמידים?
4. אפשר להכין שירון כיתתי ובו שירים שבחרו התלמידים.

שיח מוזיקלי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות א-ב

שיח מוזיקלי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ג-ד

כיתות א'-ב' | זרקור מוזיקלי

1. **חלקו** את התלמידים לשתי קבוצות. כל קבוצה שרה משפט אחד משני המשפטים שב"בית" (עד "ותן חלקנו בתורתך").
2. **שאלו** את השאר התלמידים: האם שני חלקי הבית היו זהים, דומים או שונים?
3. **בקשו** מהם להסביר אם כן, היכן השוני בין החלקים (למורה: שני החלקים דומים, אך לא זהים: לאורך המשפט, המנגינה זהה. אולם בסוף מורגש שינוי: חלק ראשון "משפט פותח", חלק שני "משפט סוגר", שומעים בסוף את הסגירה ותחושת הסיום, לעומת תחושת הפתיחה וההמשכיות שבמשפט הראשון).

כיתות ג'-ד' | זרקור מוזיקלי

1. **הזמינו** תלמיד לגשת לכלי שברשותכם ולאלתר עליו מנגינה, תוך האצת המהירות בצורה הדרגתית.
2. **הסבירו** לתלמידים על המושג "אצ'לרנדו" - האצה הדרגתית של הקצב.
3. **בקשו** מהתלמידים לתופף תבנית מקצב שתקבעו.
4. **בקשו** מהם לבצע אצ'לרנדו (חשוב להתחיל במהירות מתונה, כדי לחוש את התהליך של האצת המהירות).
5. **בקשו** מהתלמידים לתת משוב על החוויה.
6. **שאלו:** מה לדעתכם יותר קשה, לבצע אצ'לרנדו לבד, או בקבוצה? כיצד ניתן להתגבר על הקושי שבשמירה על אחדות בקבוצה?
7. **כעת בקשו** מהתלמידים את השיר "שיבנה", כאשר תחילת השיר איטית ומתונה, ומחזרה לחזרה - ביצוע אצ'לרנדו. בצעו אימון יעיל ומדויק, עד שתישמר האחדות בזמן האצ'לרנדו. תוכלו ללוות את השירה בנגינה בכלי שברשותכם.
8. **בקשו** מהתלמידים לשתף: מהי התחושה שאתם חשים כאשר השיר חוזר שוב ושוב במהירות מתגברת?

כיתות ה'ו' | זרקור מוזיקלי

1. **חלקו** לתלמידים את דף התווים שבשיר. תוכלו בזמן זה לספר להם על אודות ספר הניגונים, שבשלושת הכרכים שלו כתובים תוויהם של 347 ניגוני חב"ד.
2. **בקשו** מהתלמידים למצוא את התווים של ה"בית" בשיר" ולסמן אותם בצבע שיבחרו.
3. **בקשו** מהם לסמן את התווים של ה"פזמון" בצבע אחר.
4. **שאלו:** האם אתם מוצאים קשר בין התווים בבית לתווים בפזמון? מהם ההיבטים המוזיקליים שבהם יש מכנה משותף בבית ובפזמון ובאילו היבטים יש דווקא שינוי?
5. **התייחסו ל:**
 - מילים
 - מלודיה - תווי השיר
 - מקצב (למורה: הבית והפזמון זהים במקצב שלהם, ובמלודיה שונים).
6. **ערכו ניסוי:** חלקו את הכיתה לשתי קבוצות. קבוצה אחת שרה את ה"בית", והשנייה את ה"פזמון", בו-זמנית. כווננו אותם לשמור על המלודיה המדויקת של כל חלק. ניתן להחליף תפקידים בין הקבוצות.

כיתות ז'-ח' | זרקור מוזיקלי

1. **למדו** את התלמידים על מאפייני הניגון החב"די. לחילופין, בקשו מהם לספר מה שידוע להם על הנושא:
 - הטקסט קצר מילים, ומרובה חזרות על אותן מילים.
 - הניגון עצמו חוזר פעמים רבות עד שמסתיים.
 - ברוב הניגונים משפטים מוזיקליים בניגון מסתיימים בצליל ארוך ומתמשך.
 - לחן פשוט, אך מעורר ומלא רגש.
2. **האזינו ושירו** יחד את השיר.
3. **בקשו** מהתלמידים למצוא כיצד בשיר באים לידי ביטוי מאפייני הניגונים החב"דיים.

שיח מוזיקלי

השיר שיבנה בית המקדש
כיתות ה-ו

שיח מוזיקלי

השיר שיבנה בית המקדש
כיתות ז-ח

שיח מוזיקלי

השיר שיבנה בית
המקדש

כיתות ז-ח

סולם "פריגיש".

בניגון זה ישנו מוטיב יהודי בולט מאוד: הסולם. הניגון כתוב על מודוס (סולם עתיק) שזכה למספר כינויים: "פריגיש", מודוס "אהבה רבה", "שטייגער". בסולם זה הדרגה השלישית מוגבהת בחצי טון, וכך נוצרת סקונדה מוגדלת (מי - פה סול3 - לה - סי וכו').

סולם זה ניתן בקלות לזיהוי, ומזוהה ביותר עם מוזיקה יהודית, בתחום החזנות, הפיוט והניגון.

1. **בקשו** מתלמיד (עדיף בעל רקע בנגינה) לגשת לכלי קלידים, ולאלתר מנגינה משלו, לפי הדרישה הבאה:

• המנגינה תסתיים בצליל "מי".

• השימוש בסול יהיה על "סול#" (הצליל פה - בקר).

2. **תנו** משוב על נגינת התלמיד. בקשו מהתלמידים למצוא קשר בין הלחן שהתקבל לבין הניגון "שיבנה בית המקדש".

3. **בקשו** מהתלמידים לשים-לב באיזו נקודה הורגש הקשר בין המנגינות. לרוב תהיה זו הסקונדה המוגדלת (סול#) שיצרה את האופי הייחודי.

4. **בקשו** מהתלמידים לעיין בתווי השיר ולמצוא את צלילי הסול# המשויכים לסולם ה"פריגיש", יחד עם הצליל מי שבו מסתיים הניגון.

יצירה | שיבנה בית המקדש

בית המקדש חרב, אך קירות התמך שרדו בחלקם. ובהיעדר מקדש, פנינו מועדות לשריד הקרוב ביותר למקום קודש הקודשים: הכותל המערבי. במשך הדורות, הפך הכותל לסמל הכיסופים של העם היהודי לעירו החרבה ולמקום המקדש. רבים מסרו את נפשם, רק כדי לזכות לגעת באבניו ולשפוך את מצוקת ליבם בפני אבינו שבשמים במקום שהכי קרוב למקדש.

הכותל המערבי - נוגע בלב של כולנו (הקרן למורשת הכותל).

שיח אומנותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כללי

כיתות א'-ב' יצירת כותל

חומרים:

דפים לבנים | שמינית בריסטול בצבע תכלת | צבעי מים.

כלים:

דבק | מספריים | עפרונות | מכחולים.

תהליך העבודה:

בקשו מהתלמידים:

- לצבוע** את הנייר הלבן בצבעי מים בגווי החום/חרדל, בצביעה חופשית ולהמתין לייבוש מלא.
- לגזור** את הדף שצבעו לרצועות ברוחב 3 ס"מ, מהרצועות ולחתוך מלבנים. **להכין** גם לבנים יותר קטנות.
- להדביק** את הלבנים הגדולות על בריסטול התכלת, להתחיל להדביק מהשורה התחתונה כלפי מעלה, אחרי ארבע שורות להדביק שתיים עד שלוש שורות של לבנים קטנות.
- להשאיר** את החלק העליון ללא הדבקות, ניתן להוסיף איור של ציפורים קטנות עפות.
- להוסיף** מעט אזור מבצבץ בין האבנים בעזרת טוש ירוק, כתם צבע ירוק מצבעי המים.

שיח אומנותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות א'-ב

שיח אומנותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ג-ד

כיתות ג'-ד' יצירת כותל

הכנות מקדימות:

הדפסת שבלונה של דמויות מתפללות (מופיע בנספח).

חומרים:

דפים לבנים | שמינית בריסטול בצבע שמנת | בריסטול שחור | שאריות קאפה להגבהה | צבעי מים.

כלים:

דבק | מספריים | עפרונות | מכחולים.

תהליך העבודה:

בקשו מהתלמידים:

1. **לצבוע** את הנייר הלבן בצבעי מים בגווני החום/חרדל, בצביעה חופשית ולהמתין לייבוש מלא.
2. **לגזור** את הדף שצבעו לרצועות ברוחב של 1.5 ס"מ, מהרצועות **לחתוך** מלבנים. **להכין** גם לבנים קטנות יותר.
3. **לקפל** את השמינית בריסטול לחצי.
4. **להדביק** את הלבנים הגדולות על בריסטול התכלת, להתחיל להדביק מהשורה התחתונה כלפי מעלה, אחרי ארבע שורות להדביק שתיים עד שלוש שורות של לבנים קטנות.
5. **להשאיר** את החלק העליון ללא הדבקות.
6. **להוסיף** מעט משיכות מכחול של תכלת בהיר. ניתן להוסיף איור של ציפורים קטנות עפות.
7. **להוסיף** מעט אזוב מבצבץ בין האבנים בעזרת טוש ירוק, כתם צבע ירוק מצבעי המים.
8. **לגזור** דמויות מהבריסטול השחור ולהדביק אותן נשענות עם מעט גובה על הקיר (הגבהה בעזרת קאפה).

שיח אומנותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות ה-ו

כיתות ה'-ו' יצירת כותל

חומרים:

דפים לבנים | קרטון ביצוע 5A | קרטון ביצוע חצי 5A (חצוי לאורך) | פלסטלינה.

כלים:

עפרונות | דבק.

תהליך העבודה:

בקשו מהתלמידים:

1. **לצבוע** שני ניירות: אחד בצבעי מים בגווני חום/חרדל, והשני בגווני תכלת בצביעה חופשית ולהמתין לייבוש מלא.
2. **לחבר** את קרטוני הביצוע בעזרת רצועת דף (שימו לב: דבק סלוטייפ/מסקינג טייפ לא מחזיק). ראו תמונה.

3. **לגזור** את הדף שצבעו בגווני החום לרצועות ברוחב של 1.5 ס"מ, מהרצועות **לחתוך** מלבנים. **להכין** גם לבנים קטנות יותר.
4. **להדביק** רצועה מהדף תכלת שתתאים לחצי הקרטון ביצוע העליון.
5. **להדביק** את הלבנים הגדולות על קרטון הביצוע, להתחיל להדביק מהפס של הקיפול כלפי מעלה, אחרי ארבע שורות להדביק שתיים עד שלוש שורות של לבנים קטנות (שעולות מעט על התכלת).
6. **להוסיף** איור של ציפורים קטנות עפות.
7. **להוסיף** מעט אזור מבצבץ בין האבנים בעזרת טוש ירוק, כתם צבע ירוק מצבעי המים.
8. **להכין** דמויות קטנות של מתפללים מפלסטלינה ולהעמידן בתוך הכותל.

שיח אומנותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כללי

שיח אומנותי

השיר שיבנה בית
המקדש
כיתות א-ב

כיתות ז'-ח' בית המקדש בטכניקת דמוי ויטראז'

ויטראז' היא אומנות שמשתמשת בטכניקות שונות לחיבור זכוכיות צבעוניות לכדי מוצר שלם וצבעוני.

חומרים:

הדפסת איור של בית המקדש | טוש ארטליין דק | צבעי אקריליק | שקף 4A.

כלים:

מכחולים.

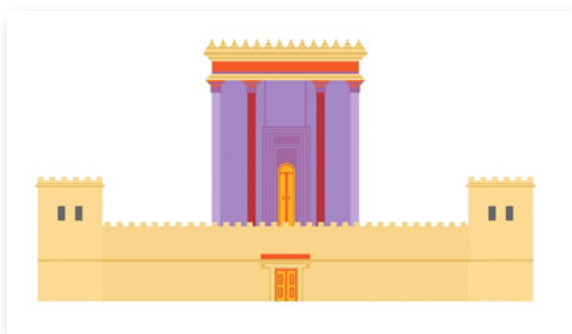
חומרי השראה:

תמונות של ויטראז'ים (לדוגמה חלונות שאגאל, ועוד).

תהליך העבודה:

בקשו מהתלמידים:

1. **להניח** את השקף על האיור של בית המקדש, **להעתיק** את הקווים על השקף, כולל הפרטים הקטנים.
 2. **להפוך** את השקף, **לצבוע** את האיור בצבעי אקריליק.
 3. **להמתין** לייבוש מלא **ולהפוך** בחזרה את התמונה (הצד של הצבע הוא הצד האחורי של התמונה).
- התוצר המתקבל:** תמונה מרהיבה עם ברק המדמה ציורי זכוכית.

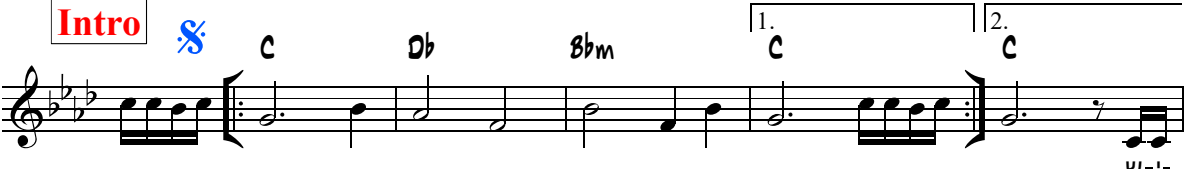

שיבנה בית המקדש

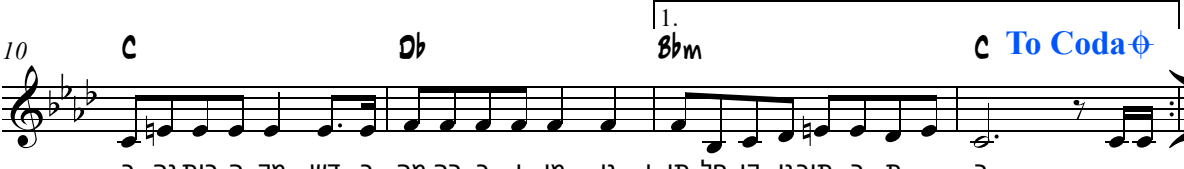
בס"ד

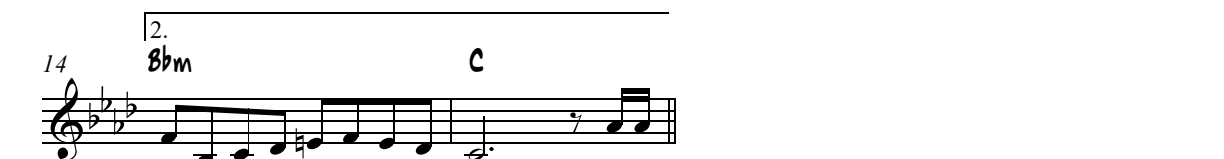
♩=105

חב"ד

Intro

A
 י-ש - ת-ה תובנו-קי חל-תן ונו-מי-י-ב רהמה-ב דש-מק-ה בית-נה-ב

To Coda
 י-ש - ת-ה תובנו-קי חל-תן ונו-מי-י-ב רהמה-ב דש-מק-ה בית-נה-ב

B
 י-ש - ת-ה תובנו-קי חל-תן ונו-מי-י-ב רהמה-ב דש-מק-ה בית-נה-ב

C
 י-ש - ת-ה תובנו-קי חל-תן ונו-מי-י-ב רהמה-ב דש-מק-ה בית-נה-ב

D.S. al Coda
 י-ש - ת-ה תובנו-קי חל-תן ונו-מי-י-ב רהמה-ב דש-מק-ה בית-נה-ב

D
 י-ש - ת-ה תובנו-קי חל-תן ונו-מי-י-ב רהמה-ב דש-מק-ה בית-נה-ב

2

33 C Bm C

E

י-ש - ת - ר - תוב - נו - קי - חל - תן - ו - נו - מי - י - ב - רה - מה - ב - דש - מק - ה - בית - נה - ב

37 C Bm C

י-ש - ת - ר - תוב - נו - קי - חל - תן - ו - נו - מי - י - ב - רה - מה - ב - דש - מק - ה - בית - נה - ב

Solo Sax.

41 Fm Eb Bbm Cm

F

45 Ab Eb Fm C C

G

י-ש - ת - ר - תוב - נו - קי - חל - תן - ו - נו - מי - י - ב - רה - מה - ב - דש - מק - ה - בית - נה - ב

49 C Bm Bbm C

H

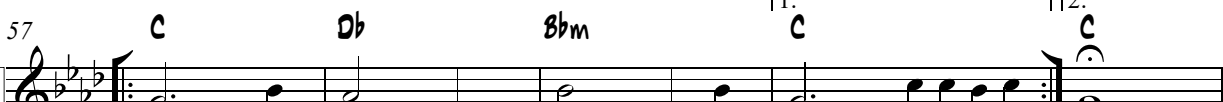
י-ש - ת - ר - תוב - נו - קי - חל - תן - ו - נו - מי - י - ב - רה - מה - ב - דש - מק - ה - בית - נה - ב

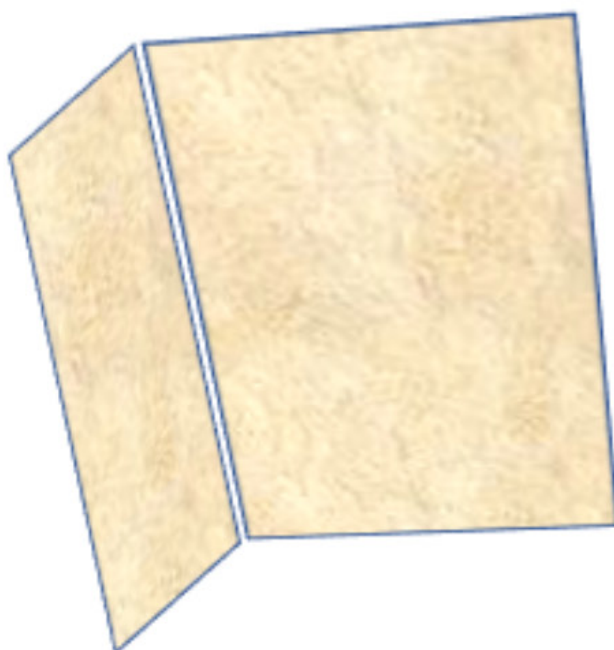
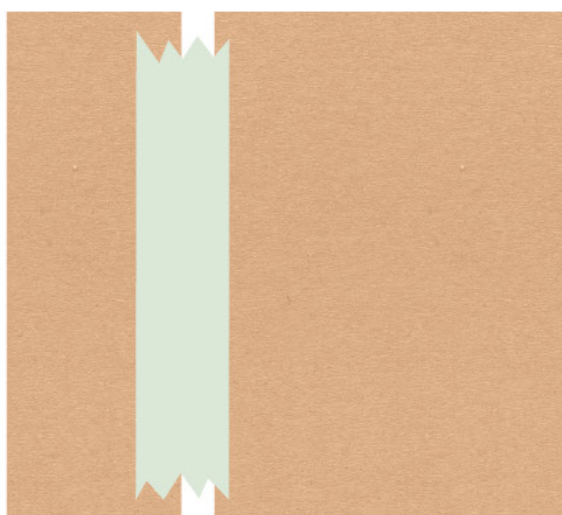
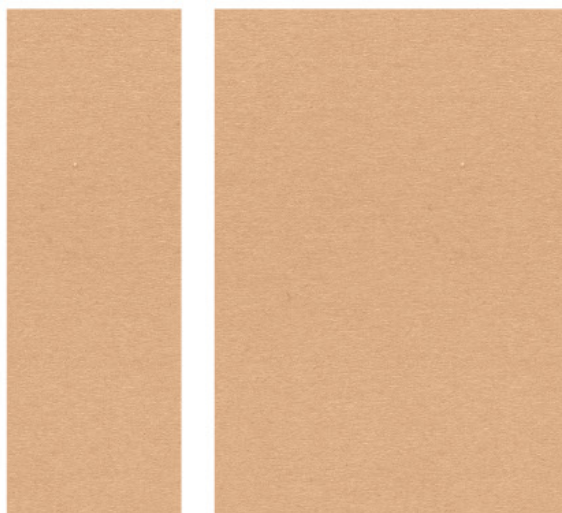
53 C Bm Bbm C

י-ש - ת - ר - תוב - נו - קי - חל - תן - ו - נו - מי - י - ב - רה - מה - ב - דש - מק - ה - בית - נה - ב

57 C Bm Bbm C C

I

אשירה
לקידום שיח רגשי חברתי
המחנך המודע במשך המסע

